

Юрченко-Шеховцова Тетяна Іванівна,
наукова співробітниця наукової лабораторії
з проблем психологічного забезпечення
та психофізіологічних досліджень ННІЗДН
Національної академії внутрішніх справ,
кандидатка психологічних наук

СХИЛЬНІСТЬ ДО ШКІДЛИВОЇ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я ПОВЕДІНКИ: СПІВВІДНОШЕННЯ ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК

Гендерні норми є одним із факторів, що впливає на погляди щодо здоров'я та пов'язані з ними моделі поведінки. Соціальні норми та очікування можуть збільшувати імовірність шкідливої для здоров'я поведінки, зокрема куріння та вживання алкоголю, що є одними із основних чинників, які призводять до зменшення тривалості життя чоловіків.

За результатами проведених досліджень населення України протягом 2019 року встановлено, що більш схильні до шкідливої поведінки чоловіки, ніж жінки.

Так, за даними опитування КМІС на початку 2019 року 24,2 % дорослих українців були щоденними курцями (42,2 % чоловіків та 9,4 % жінок) й ще 2 % дорослих палили час від часу [1].

Дослідження проведене у травні 2019 року показало приблизно той же відсоток курців серед чоловіків та серед жінок в Україні (курять понад 40 % чоловіків та 9 % жінок) [2; 3].

Україна займає не останнє місце у світі по кількості вживання алкоголю. Одна з головних причин такої тенденції полягає в тому, «що в Україні склалася певна стала культура вживання алкоголю, яка передається з покоління в покоління. Ця культура настільки щільно укорінилася в житті людей, що вживання алкоголю вільно транслюється в засобах масової інформації. Природно, це впливає на підсвідомому рівні, і таким чином стає нормою життя» [4]. До того ж статистично встановлено, що в гендерному плані жінки вживають алкоголь менше за чоловіків [5].

Протягом лютого 2019 – березня 2020 року проводилось дослідження питань маскулінності у секторі безпеки у співпраці таких організацій: Програма ООН-Жінки, Міністерство внутрішніх справ України (МВС), Національна академія внутрішніх справ України (НАВС), громадська організація «Промундо» (США) та Київський міжнародний інститут соціології (КМІС). Мета дослідження полягала у вивченні досвіду та ставлення співробітників окремих структур МВС щодо низки питань, пов'язаних з темою *гендеру* та *гендерної рівності*. До переліку запитань були включені питання щодо шкідливої для здоров'я поведінки (куріння, вживання алкоголю).

За результатами інтерв'ю працівників сектору безпеки України (Національна поліція, Національна гвардія, Державна прикордонна служба), шкідливі для здоров'я звички такі як куріння та надмірне вживання алкоголю частіше мають чоловіки, ніж жінки. Щодня курять тютюнові вироби 58,1% чоловіків та 34,3% жінок ($p < 0,001$). Про неодноразові ситуації надмірного вживання алкоголю (принаймні раз на місяць протягом минулого року) зазначили 26,0% чоловіків та 7,2% жінок ($p < 0,001$) (Рис. 1).

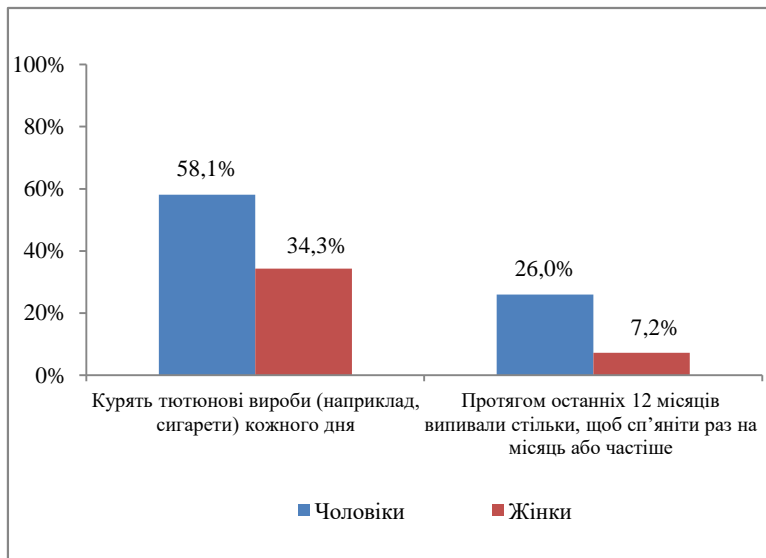

Рис. 1. Відсоток опитаних чоловіків та жінок, які повідомили про вказані норми вживання тютюну та алкоголю

Кожен сьомий респондент (13,5%) й майже кожна п'ятнадцята респондентка (6,7%) згодні з твердженням про те, що алкоголь є нормальним способом подолання стресу ($p < 0,01$).

Сприйнятливим варіантом для себе – напитися, як спосіб подолання стресу, вважають від 8,9%–15,3% чоловіків опитаних структурних підрозділів (Національна поліція, Національна гвардія, Державна прикордонна служба). Поряд з тим 9,5% жінок Державної прикордонної служби України такий спосіб подолання стресу вважають допустимим для себе.

Порівнюючи відповіді респондентів диференційовані за структурними підрозділами (Національна поліція, Національна гвардія, Державна прикордонна служба) спостерігається дещо вищий відсоток курців серед працівників Національної гвардії України – 63,8% чоловіків і 39,0% жінок (Таблиця).

Вживання тютюну та алкоголю

Респонденти, які цілком згодні або скоріше згодні з вказаними твердженнями	ЦОВВ ¹											
	Національна поліція				Національна гвардія				Державна прикордонна служба			
	Чоловіки		Жінки		Чоловіки		Жінки		Чоловіки		Жінки	
	%	п	%	п	%	п	%	п	%	п	%	п
Ви зараз курите тютюнові вироби (наприклад, сигарети) щодня	53,0	285	35,2	31	63,8	271	39,0	30	59,0	213	28,4	21
Протягом останніх 12 місяців Ви випивали (раз на місяць чи частіше) стільки, щоб сп'яніти	29,2	154	9,1	8	19,6	82	5,3	4	28,8	103	6,8	5

Про наявність ситуацій надмірного вживання алкоголю (принаймі раз на місяць протягом минулого року), дещо більше висловилися працівники Національної поліції України – 29,2 % чоловіків та 9,1 % жінок.

Таким чином, дані опитування демонструють, що вищі ризики для здоров'я загалом притаманні чоловікам, зокрема – через більшу схильність до шкідливої для здоров'я поведінки (куріння, вживання алкоголю).

Список використаних джерел

1. Госстат назвал число курильщиків в Україні. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/gosstat-nazval-chislo-kurilshchikov-ukraine-1585150757.html>.

2. Мужчины или женщины: выяснили, кто в Украине больше курит. URL: <https://www.ukrinform.ru/rubric-society/2719364-muzciny-ili-zensiny-vyasnili-kto-v-ukraine-bolse-kurit.html>.

3. Стало известно сколько процентов украинцев курят. URL: <https://www.unn.com.ua/ru/news/1815323-stalo-vidomo-skilki-vidsotkiv-ukrayintsiv-kuryat>.

4. Алкоголізм в Україні. Статистика та цифри. URL: <https://moi-vybor.com.ua/uk/article/alkogolizm-v-ukrayini-statystyka-i-cyfrы>.

5. Салдень В. Гендерні особливості вживання алкоголю зі шкідливими наслідками при психічній та соматичній патології в практиці сімейної медицини. URL: <https://uk.e-medjournal.com/index.php/psp/article/view/182>.

6. Розуміння маскулітності та гендерної рівності в секторі безпеки України : аналітичний звіт / Чернявський С. С., Андросюк В. Г., Кудерміна О. І. та ін. Київ : Національна академія внутрішніх справ, 2020. 98 с.

¹ Центральні органи виконавчої влади.